

Ja-maar®

Omdenken

Berthold Gunster

© 2009 Berthold Gunster

© 2013 A.W. Bruna Uitgevers B.V., Utrecht

Omslagontwerp en vormgeving binnenwerk

Jan Gunster

ISBN 978 90 229 9697 3

NUR 770

Elfde druk, september 2013

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

**Als het waait bouwen
sommige mensen
windschermen.**

**Anderen bouwen
windmolens.**

Vastdenken

Als we worden geconfronteerd met een probleem – wat voor probleem het ook is, een lastig kind, een verregende vakantie, een lichaamsdeel dat hapert – is onze eerste reactie ‘ja-maar’. We willen ervan af.

Een ja-maar-reactie is logisch en begrijpelijk. Wat moet je nou met een probleem?! Het effect is echter nogal eens teleurstellend. In de meeste gevallen belanden we van de regen in de drup. Als we ons verzetten tegen problemen, hebben ze nogal eens de neiging over te gaan in een ramp. Engelsen noemen dat een ‘disimprovement’, Duitsers een ‘Verschlimmbesserung’. In het Nederlands bestaat er niet echt een woord voor. Vandaar dat wij er een woord voor gemaakt hebben: vastdenken.

Voorbeelden van vastdenken kom je in allerlei variaties tegen. Sociaal geografen of planologen kennen het bijvoorbeeld als het waterbedeffect: als je in een bepaalde wijk de woonomstandigheden verbetert, maar in de naastgelegen wijken niets verandert, is de kans

groot dat allerlei problemen zich naar die andere wijken verplaatsen. Precies wat er gebeurt als je op een waterbed duwt. Mensen die lijnen kennen het als het jojo-effect, economen als de neerwaartse spiraal en biologen kennen het als de varkenscyclus.

Om het wat dichterbij huis te houden: je kan een kind verbieden te roken, maar wat is mogelijk het effect? Juist. Dat het roken dankzij jouw verbod alleen maar aantrekkelijker wordt. Jouw oplossing is deel van het probleem geworden.

Al deze verschijnselen zijn te vergelijken met het beeld dat je met je auto in de modder staat. Je wilt uit de modder weggrijden, maar hoe meer gas je geeft, des te dieper zakken je wielen in de modder weg.

*

Staken

Een orkestleider werd tijdens een serie moeizame onderhandelingen geconfronteerd met een vertegenwoordigster van de vakbond die dreigde per onmiddellijk een hele week in staking te gaan. En dat met een – ook voor de musici – zeer belangrijk concours over twee dagen in het verschiet. Het conflict zat muurvast. Totdat de orkestleider dezelfde dag een paradoxaal aanbod deed...

